

ترجمہ کتاب

محکم الشرائع

اسرار آفرینش و فلسفہ احکام

لشایخ اَبی‌بکر اَبی‌جعفر محمد بن علی بن الحسین بن بابویہ القمّی

الملقب بالصّدوق

ترجمہ: استاد حسین قاسمی

جلد اول

الهيكلية في الشريعة الإسلامية

ابن بابويه، محمد بن علي، ٣١١ - ٣٨١ ق

علل الشرائع و الاحكام، فارسي، عربي.

ترجمة علل الشرائع جلد اول.

مؤلف شيخ صدوق رحمه الله: ترجمه حسين قاسمي.

قلم: طوبای محبت، ١٣٩٤

جلد ٢

ISBN : ٩٧٨-٦٠٠-٣٦٦-٠٤٥-٨

فبا

کتابنامه: همچنین به صورت زیر نویس.

فارسی - عربی

احادیث شیعه - قرن ٤ ق

قاسمی، حسین، ١٣٥٢ - مترجم.

BP ١٣٩ / ٢ الف ٨٠٤١ ع ٢٩٧ / ٢١٢

٢٨١٢٣٣

متن و ترجمه علل الشرائع جلد اول

اسرار آفرینش و فلسفه احکام

مؤلف: شیخ صدوق رحمه الله

انتشارات: طوبای محبت

تیراژ: ١٠٠٠ نسخه

چاپخانه: طه

نوبت چاپ: اول ١٣٩٤

شابک: ٩٧٨-٦٠٠-٣٦٦-٠٤٥-٨

قیمت دوره: ٥٩٠٠٠ تومان

نشانی: قم، بلوار سمیه، خیابان عباس آباد (شهیدین)، پلاک ١١٢

٠٩١٢٢٥٨٣٩٦٧ - ٠٩١٢٦٥١٤٣٢٩ - ٠٢٥-٣٧٨٣٢١٤٣ - ٠٢٥-٣٧٧٤٠٠٦٦

مرکز توزیع بین المللی کتب و آثار اسلامی رسالت غدیر

www.tobaymohebat.ir

info@tobaymohebat.ir

www.islamicbookshop.net

سامانه پیامک: ٢٥١ ١٠ ١٣ ٣٣٠ ٥٠٠٠

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه:

اشاره‌ای به زندگی شیخ صدوق:

ابو جعفر محمد بن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی ملقب به شیخ صدوق در اواخر سال ۳۰۶ هـ ق در خاندان آل بویه که خاندان علم و تقوا بودند متولد شد.

جریان ولادت او چنانچه شیخ طوسی ره در کتاب الغیبة می‌نویسد به تقاضای دعای پدرش از محضر حضرت بقیة الله علیه به واسطه جناب حسین بن روح صورت گرفته است که او خواست حضرت دعا کند تا خداوند فرزندی فقیه به او عطا کند و از ناحیه حضرت چنین جواب رسید که به زودی کنیزی دیلمیة نصیب تو می‌شود که از او دارای دو پسر فقیه خواهی شد. (۱)

وی در سال ۳۸۱ هـ ق در حدود ۷۵ سالگی در شهر ری رحلت کرد و بارگاهش در قبرستانی به نام خود او نزدیک حرم شاه عبد العظیم معروف است.

پدر بزرگوارش جناب علی بن حسین از علما و محدثان برجسته قم بوده است که بیش از ۲۰ کتاب دارد که رساله الشرائع و کتاب الامامة و تبصرة من الحيرة از اوست. و شیخ صدوق بیش از همه از پدرش بزرگوارش نقل روایت کرده است که در حدود یک سوم سند روایات کتاب‌های او نام پدرش وجود دارد.

شیخ صدوق از برجسته‌ترین چهره‌های عالمان شیعی و از پیشگامان حدیث شیعه است که نزد همگان به وثاقت و تقوی و فضل و دانش شهرت داشته است. شیخ طوسی در توصیف او می‌نویسد: در میان دانشمندان قمی نظیری در حفظ و دانش بسیار برای او دیده نشده است، نزدیک سیصد کتاب تألیف کرده است (الفهرست صفحه ۷۰۹)

شیخ صدوق تحصیلات اولیه را در قم نزد پدرش شروع و سپس به شهر ری هجرت کرد و برای دست یابی به معارف و روایات سفرهای فراوانی انجام داد و با مشایخ بزرگی مانند عبد الواحد بن محمد بن عبدوس در مشهد و احمد بن زیاد بن جعفر همدانی در همدان و احمد بن حسن قطان در ری و احمد بن ثابت دوالیبی در بغداد و احمد بن ابراهیم بن هارون قاضی در کوفه و احمد بن ابی جعفر بیهقی در فیر حجاز ملاقات و از آنان نقل و روایت کرده است. و شاگردان بزرگی مانند شیخ مفید و ابن قضائری و هارون بن موسی تلکبری و احمد بن علی سیرافی و محمد بن قائم فارسی و شیخ ابو البرکات علی بن الحسن خوزی و ابو الحسن جعفر بن حسن بن حکم قمی داشته که از او استفاده و نقل روایت کرده‌اند. او صاحب تألیفات بسیاری است که خود او در مقدمه کتاب من لا یحضره الفقیه اشاره می‌کند که تا آن هنگام ۲۴۵ کتاب تألیف کرده است و شیخ طوسی در فهرست و ابن شهر آشوب در معالم العلماء تألیفات او را حدود ۳۰۰ کتاب می‌دانند.

از مهم‌ترین کتاب‌های او من لا یحضره الفقیه است که یکی از کتب اربعه شیعه است و اکنون ۱۷ کتاب از او باقی مانده است که کتاب‌های الخصال، معانی الاخبار، علل الشرایع، ثواب الاعمال، عقاب الاعمال، عیون الاخبار الرضا علیه السلام، کمال الدین، التوحید از جمله آنهاست.

نگاهی به کتاب علل الشرایع:

حسن کنجکاوی و فهمیدن اسرار آفرینش، و دریافتن علت احکام و دستورات دینی از امور نهفته در وجود همه انسان هاست که منحصر به زمان و افراد خاصی نیست و از آغاز پیدایش اسلام تا زمان غیبت افراد فراوانی بوده‌اند که از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام راجع به این امور سؤال کرده و خواستار آشنایی و فهم بیشتر در این مورد از آنان بوده‌اند.

شیخ صدوق رحمته الله برای جواب گویی به تقاضای افراد زیادی که این حس در آنان بوده و به خاطر وجود عصر غیبت و عدم دسترسی آشکار به امام علیه السلام نمی‌توانسته‌اند مستقیم به جواب خود برسند. روایاتی که در این زمینه از ائمه علیهم السلام به دست آورده را جمع آوری کرده است و در این کتاب که نام کامل آن علل الشرایع و الاحکام و الاسباب است به دوستان دانش و فهم بیشتر عرضه نموده است و چنانچه از عنوان کتاب به دست می‌آید این کتاب فقط در مقام بیان

علت‌های مربوط به احکام دینی و مسائل مربوط به دستورات فقهی مانند علت وضو و غسل و نماز و روزه... نیست بلکه مباحثی مربوط به علت پاره‌ای از مسائل اعتقادی مانند مسائل مربوط به خدا و صفات او و علت نبوت و ارسال رسل و بحث امامت و مسائل مربوط به اهل بیت علیهم‌السلام و همچنین شامل پاره‌ای از مسائل مربوط به امور تکوینی و مسائل مربوط به جهان خلقت مانند علت آفرینش و اختلاف مخلوقات و علت نام گذاری آسمان و زمین... می‌باشد

شیخ صدوق در این کتاب ۱۴۵۹ روایت آورده است که آنها را در دو جلد و جلد اول را با ۲۶۲ باب و جلد دوم را با ۳۸۵ باب تنظیم کرده است که مجموعاً ۶۴۷ باب است البته در ذیل بعضی از ابواب مانند باب ۱۷۵ جلد اول که با عنوان علت تسمیه امام تقی علیه‌السلام و نقی علیه‌السلام است و باب ۲۸۰ جلد دوم که با عنوان علت پذیرفتن شهادت یک مرد و دو زن است هیچ روایتی درج نشده است و معلوم نیست خود مؤلف روایتی در این چند باب نیاورده یا در هنگام استنساخ روایات آنها از قلم افتاده است.

به هر حال شیخ صدوق با جمع آوری روایات این کتاب به کار بزرگی دست زده است و مسلماً با زحمت فراوان و همت بالا به مقصود خود دست یافته است که مطالعه آن می‌تواند روشن گر زوایای بسیاری از علل احکام و ریشه بعضی از مسائل تکوینی و اعتقادی باشد اما توجه و تذکر چند نکته برای خوانندگان محترم این کتاب ارزشمند لازم است.

۱. آنچه از جانب حق تعالی صادر شده است چه در امر آفرینش و چه در دستورات و احکام شرعی به عقیده ما همگی نشأت گرفته از علم و حکمت الهی است. علمی که تمام هستی را فرا می‌گیرد و مبتنی بر حکمت و در نظر گرفتن مصالح و مفاسد است پس هر چه خدا آفریده است و بر هر چه حکم رانده است بدون شک خیر و صلاحی را در بر دارد که امام رضا علیه‌السلام فرمود: هر چه خدا حلال کرده است ما در او صلاح و بقاع بندگان را یافتیم. (۱)

۲. دانستن و احاطه به تمام مصالح و مفاسد امر خلقت و احکام شریعت فقط در اختیار انبیاء و اولیای الهی است که متصل به علم الهی اند و آنچه خدا بخواهد می‌دانند اما دیگران در حد ظرفیت و توانائی و فهم خود شاید بتوانند اندکی از امر نهفته در احکام و امور طبیعت را

۱- قال علیه‌السلام: انا وجدنا كل ما احل الله فيه صلاح العباد وبقائهم. علل الشرائع، جلد ۲، باب ۳۸۵،

بدانند که البته گسترش دانش و توسعه علم نقش به سزائی در گسترش این فهم دارد چنانچه بسیاری از امور در این روزگار قابل فهم و دسترسی است که هزار سال پیش به راحتی قابل فهم و درک نبود.

۳. آنچه از علل احکام شریعت و امر آفرینش در روایات امامان معصوم علیهم السلام آمده است البته با توجه به صحت سند و دلالت آن، قابل قبول و پذیرش است اما آنچه انسان خود به رمز و رازی از آن امور دست می‌یابد آنرا باید به عنوان علت احتمالی بپذیرد زیرا چه بسیار امور متفاوت دیگر بیشتر از آن یا مغایر با آن با توسعه علم بدست آید که نظر سابق را تکمیل یا تخطئه نماید.

۴. آنچه مرحوم صدوق از علل آورده است بخشی از علت‌های بیان شده از زبان ائمه علیهم السلام در برخی امور متفاوت است و در بسیار از مسائل و موضوعات دیگر روایتی به ما نرسیده که علت آن شاید سؤال نکردن معاصران اهل بیت از آنان و یا نرسیدن روایات سؤال شده به دست امثال شیخ صدوق است و شیخ صدوق در حد خود بر آنچه از علل دست یافته، آنها را نقل کرده است. البته در منابع روایتی دیگر، علل دیگری برای بعضی از امور آمده است که در این کتاب ذکر نشده است.

۵. یکی دیگر از عوامل اختفای علل بعضی از امور می‌تواند پرورش روحیه تسلیم و اطاعت در بندگان باشد که آنان در برابر دستوران و تکالیف او رضایت داشته باشند چنانچه امیر المؤمنین علیه السلام اختفای فلسفه بعضی احکام را از جمله وسائل آزمایش الهی می‌داند و می‌فرماید: خداوند بندگان را به بعضی از اموری که به اصل آن جاهل اند آزمایش کرده است. تا بدینوسیله افراد تمیز داده شوند و تکبر و نخوت از آنان دور شود. (۱)

۶. گرچه از فوائد آشنایی و دانستن علت و چرایی بعضی از احکام و امور مربوط به اعتقادات و آفرینش سبب رغبت و توجه بیشتر در فهم و عمل به وظائف است اما این نکته باید توجه شود که دانستن و ندانستن علت احکام و دستورات نباید مبنای عمل به آنها قرار بگیرد، عمل به وظیفه

۱- ولکن الله یتبلی خلقه ببعض ما یهلبون الصله تمییزا بالاختیار لهم و نفیا للاستکبار عنهم

و قبول حقیقت، امر مسلمی است که به هیچ وجه ترک آن با عذر ندانستن علت فلسفه آن مقبول و پذیرفته نیست. چنانچه اگر طبیبی در مورد نسخه تجویز کرده خود و فوائد و آثار آن توضیحی می‌دهد و بدان وسیله علاقه ما را به بکارگیری آن نسخه و امانت‌دار، عمل به نسخه متوقف بر دانستن آنها نیست زیرا در بسیاری از موارد چنین توضیحی از سوی طبیب داده نمی‌شود و ما از باب اعتماد به حاذق بودن طبیب و درستی تشخیص و تجویز دارویش به دستورات او پایبند هستیم گرچه از نسخه و علت دستور العمل‌های او چیزی ندانیم.

۷. شاید بعضی از روایات با توجه به برخی مبانی فقهی و یا کلامی و غیره مورد قبول نباشند لذا صرف آمدن یک حدیث در یک مورد نباید ملاک قبول و عمل قرار بگیرد و برای آن باید دقت و تفحص بیشتری به کار رود - چنانچه بعضی از عنوان‌های بابها برداشت‌های فقهی و شخصی شیخ صدوق است که شاید مورد پذیرش بسیاری از فقها نباشد مثل عنوان جایز نبودن خضاب برای حائض^(۱) و عنوان وجوب اذان و اقامه برای نماز صبح و مغرب^(۲) و یا وقت پوشیدن لباس سیاه^(۳) و بخشیده شدن خمس از شیعه^(۴)

همچنین برخی از روایات با توجه به مبانی کلامی متفاوت می‌تواند مورد قبول یا عدم پذیرش قرار بگیرد مانند آن روایت که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله کتبه علی علیه السلام را ابو تراب قرار داد و داستان آشتی دادن حضرت بین علی و فاطمه علیهما السلام^(۵)

شاید امثال این نقل در نگاه کلامی بعضی منافات با عصمت داشته باشد و آن روایت پذیرفته نشود چنانچه خود شیخ صدوق بعد از ذکر روایت تذکر می‌دهد که این روایت مورد اعتماد من نیست و در ادامه برای علت کتبه حضرت به ابو تراب وجهی دیگری ذکر می‌کند.

۸. بعضی از روایات این کتاب با برخی ادله عقلی و نقلی منافات دارد که قبول آنها را دچار مشکل می‌سازد که باید در این موارد توقف کرد و یا آنها را با توجه به روایاتی دیگر توجیه و تفسیر کرد همانطور شیخ صدوق در مواردی می‌گوید که من این روایت را به جهت ذکر دلیل و علت در آن آوردم و الا این حدیث مورد اعتماد و پذیرش من نیست که یک مورد آن در نکته

۲- علل الشرائع جلد ۲ باب ۳۵.

۱- علل الشرائع جلد ۱ باب ۲۱۸.

۴- علل الشرائع جلد ۲ باب ۱۰۶.

۳- علل الشرائع جلد ۲ باب ۵۶.

۵- همان جلد ۱ باب ۱۲۵.

سابق اشاره شد - و از نمونه‌های دیگر این دسته از روایات حدیثی است که می‌گویند زنا زاده وارد بهشت نمی‌شود^(۱) در حالیکه صرف زنا زاده بودن موجب محرومیت او از بهشت نمی‌شود زیرا در این امر او دخالت و اختیار نداشته است و حکم بر امر غیر اختیاری خلاف عدالت است و یا مانند روایتی که آفرینش گریه را از بینی شیر و خلقت خوک را از بینی فیل عنوان می‌کند -^(۲)

۹. آنچه به عنوان علت و سبب بعضی از احکام و امور دیگر در این روایات آمده است نباید تصور شود تمام علت و حکمت پیدایش آن امر یا صادر شدن آن است. زیرا چه بسا برای مسئله‌ای و یا حکمی علت‌های متعددی وجود داشته باشد که فقط بعضی از آنها برای ما گفته شده و رسیده است. چنانچه امام رضا علیه السلام در دو روایت از همین کتاب در جواب سؤالات محمد بن سنان در پایان علت‌های آن احکام می‌فرمایند: و علت‌های فراوان دیگر^(۳) و در مورد حرمت بعضی از امور وجود فساد آن را ذکر کرده و می‌گویند: و وجوه فساد دیگر شبیه آن و یا غیر از آن^(۴)

۱۰. همه روایاتی که شیخ صدوق در این کتاب آورده است از امامان معصوم علیهم السلام نیست و در این کتاب روایات زیادی از غیر معصومین نقل شده است که شاید در بعضی سند آنان به معصوم علیهم السلام ذکر نشده باشد اما بعضی دیگر مسلماً نقل و سخن معصوم علیهم السلام نیست. مانند چند روایت از محمد بن بحر شیبانی که معمولاً روایات او با عبارات سخت و پیچیده است (روایات او در باب ۱۸، ۱۹ و ۲۲ جلد اول و نقلی طولانی که ذیل روایت دوم باب ۱۵۹ جلد ۱ و بیش از هفت مورد حدیث از وهب بن منبه یمانی (باب ۶۹، ۷۱، ۷۰، ۳۰، ۶۹، ۹۰ و ۹۶ جلد اول و باب ۲۲۲ و ۲۴۸ جلد دوم) و در روایات دیگری از امثال عبد الله بن عباس و عبد الله بن عمرو طیفور و سلمان و جابر بن عبد الله و هشام بن حکم و ابو ایوب انصاری و خلیل نحوی و... که توجه بر این نکته ضروری است.

۱- همان جلد ۲ باب ۳۶۳. ۲- همان جلد ۲ باب ۲۴۸.

۳- مع علل كثيرة، علل الشرائع جلد ۲ باب ۱۳۷ جلد ۴ و باب ۲۶۲ حدیث ۱.

۴- و ما اشته ذلك في وجوه الفساد همان جلد ۲ باب ۲۳۰ حدیث ۱ و غیر من الفساد - همان جلد ۲ باب ۲۳۳ حدیث ۱.

۱۱. تمام تلاش شیخ صدوق در این کتاب این بوده است که روایات را مستند نقل کند و سند روایات را ذکر نماید اما اینکه آیا تمامی روایاتی که از معصومین علیهم السلام در این کتاب ذکر شده از حیث سند صحیح است یا نه باید با بهره گیری از علم رجال و درایة الحدیث تک تک راویان هر سند مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرند و با توجه به این امر می تواند بعضی روایات این کتاب مانند روایات هر کتاب دیگری دچار ضعف سندی باشد.

۱۲. نکته آخر اینکه در ترجمه این کتاب شریف دقت بسیاری اعمال شد تا تک تک کلمات و جملات احادیث با توجه به کتب لغت اصیل و تطبیق : مرصه بر روایات دیگر ترجمه شود و در حد امکان فضای دقیق تر و بهتر انتخاب گردد و از تصرف و دخالت در ترجمه و تفسیر و شرح اضافی پرهیز گردید تا خواننده گرامی ترجمه کتاب شیخ صدوق را بخواند و اگر در جایی نیاز به شرح و تفسیر بیشتر است آنرا در سخن دیگر بزرگان و جای دیگر جستجو نماید. و این کار حتماً نقصها و اشکالاتی دارد که ارباب معرفت منت نهاده و در صورت برخورد با آن موارد با تذکر خود حقیر را مورد لطف قرار می دهند و در این جا باید از تمامی دوستانی که مرا در این امر یاری کردند خصوصاً از دوست گرامی آقای سید امید موذنی که یاری به سزائی کردند تشکر می کنم و خدا را بر توفیق این کار شکر گزارم که چند صباحی مهمان کلمات نورانی بزرگان دین و امامان معصوم علیهم السلام بودم و امیدوارم لطف و عنایتشان بر همه دوستانشان مستدام باشد.

شیخ حسین قاسمی ۱۳۸۸/۹/۲

فهرست مطالب

باب ۱.....	۱۵
علت نامیده شدن آسمان به سماء و دنیا به دنیا و آخرت به آخرت و آدم به آدم و حوا به حوا و درهم به	
درهم و دینار به دینار و اسب «اجد» و قاطر «عد» و دراز گوش «حر».....	۱۵
باب ۲.....	۱۹
علت پرستش آتش.....	۱۹
باب ۳.....	۲۱
علت پرستش بت ها.....	۲۱
باب ۴.....	۲۱
علت نامگذاری عود (نوعی چوب) به خلاف.....	۲۱
باب ۵.....	۲۳
علت فرار حیوانات وحشی و پرندگان و درندگان و غیر اینها از یکدیگر.....	۲۳
باب ۶.....	۲۳
علت اینکه بعضی از مردم بهتر از ملائکه اند و بعضی از مردم بدتر از چهارپایان.....	۲۳
باب ۷.....	۲۵
علت آن که انبیاء و رسولان و امامان صلوات الله علیهم اجمعین از ملائکه برترند.....	۲۵
باب ۸.....	۳۳
در رابطه با اینکه هر یک از احکام به دلیلی وضع شده است.....	۳۳
باب ۹.....	۳۵
علت آفرینش مخلوقات و اختلاف احوال ایشان.....	۳۵
باب ۱۰.....	۴۹
علت نامیده شدن آدم علیه السلام به آدم.....	۴۹
باب ۱۱.....	۴۹
علت نامیده شدن انسان به انسان.....	۴۹
باب ۱۲.....	۴۹
علت آفریده شدن آدم علیه السلام بدون پدر و مادر و آفریده شدن عیسی علیه السلام بدون پدر.....	۴۹
باب ۱۳.....	۵۱
علت اینکه خداوند عزوجل ارواح را پس از اینکه رها از بدنها در بالاترین جایگاه بود در بدنها قرار	
داد.....	۵۱
باب ۱۴.....	۵۳
علت نامیده شدن حوا به حوا.....	۵۳
باب ۱۵.....	۵۵
علت نامیده شدن زن به مرأه.....	۵۵
باب ۱۶.....	۵۵
علت نامیده شدن زنان به نساء.....	۵۵
باب ۱۷.....	۵۵
کیفیت پیدایش نسل انسان.....	۵۵

۶۳	باب ۱۸
۶۳	کسانی که انبیاء و رسولان و ائمه و حجج را بر ملائکه برتری می دهند
۸۱	باب ۱۹
۸۱	علت ناامیده شدن ادریس علیه السلام به ادریس
۸۳	باب ۲۰
۸۳	علت ناامیده شدن نوح علیه السلام به نوح
۸۵	باب ۲۱
۸۵	علت ناامیده شدن نوح علیه السلام برای عبد شکور
۸۷	باب ۲۲
۸۷	علت ناامیده شدن طوفان به طوفان و علت پیدای قوس
۸۷	باب ۲۳
۸۷	علت آن که خداوند تمام مردم دنیا را در زمان نوح علیه السلام غرق کرد
۸۹	باب ۲۴
۸۹	علت ناامیده شدن قریه [منطقه] نوح به قریه الثمانین
۸۹	باب ۲۵
۸۹	علت آن خداوند در مورد فرزند نوح گفت او در حقیقت از کسان تو نیست
۹۱	باب ۲۶
۹۱	علت ناامیده شدن نجف به نجف
۹۱	باب ۲۷
۹۱	علت آن که چرا نوح گفت اگر تو آنان را باقی گذاری، بندگان را گمراه می کنند و...
۹۳	باب ۲۸
۹۳	علت پدید آمدن سیاه بوستان و ترک و سقالبه و یاجوج و ماجوج در بین مردم
۹۵	باب ۲۹
۹۵	علت آن که خداوند برای انبیائش کشاورزی و چوپانی را دوست دارد
۹۵	باب ۳۰
۹۵	علت نامگذاری بادی که خداوند قوم عاد را با آن به هلاکت رساند،
۹۹	باب ۳۱
۹۹	علت ناامیده شدن ابراهیم علیه السلام به ابراهیم
۹۹	باب ۳۲
۹۹	علت آن که خداوند عزوجل ابراهیم علیه السلام را خلیل [دوست] خود گردانید
۱۰۷	باب ۳۳
۱۰۷	علت آن که خداوند عزوجل فرمود: «همانا ابراهیم [به عهد خود] وفا کرد»
۱۰۹	باب ۳۴
۱۰۹	علت آن که اسماعیل علیه السلام مادرش را در حجر دفن کرد
۱۰۹	باب ۳۵
۱۰۹	علت نامگذاری اسب ها به جیاد
۱۰۹	باب ۳۶

۱۰۹	علت آن که ابراهیم مرگ را آرزو کرد با آن که قبلاً از آن کراهت داشت
۱۱۵	باب ۳۷
۱۱۵	علت نامیده شدن ذوالقرنین به ذوالقرنین
۱۱۵	باب ۳۸
۱۱۵	علت نامیده شدن اصحاب رس به اصحاب رس و علت آن که فارس ها ماههایشان را آبان ماه و آذر ماه و غیره نامگذاری کردند
۱۲۳	باب ۳۹
۱۲۳	علت نامگذاری یعقوب علیه السلام به یعقوب و اسرائیل
۱۲۵	باب ۴۰
۱۲۵	علت مبتلا شدن انبیاء و مؤمنون [به بلاها]
۱۲۷	باب ۴۱
۱۲۷	علت آن که خداوند عزوجل یعقوب را امتحان کرد و او را به خواب یوسف
۱۴۱	باب ۴۲
۱۴۱	علت آن که برادران یوسف به یوسف گفتند:
۱۴۱	«اگر او [بنیامین] دزدی کرده، پیش از این برادرش دزدی کرده است»
۱۴۵	باب ۴۳
۱۴۵	علت آن که منادی، کاروانی را که برادران یوسف در آن بودند ندا کرد
۱۴۷	باب ۴۴
۱۴۷	علت آن که یعقوب به فرزندانش گفت «ای پسران من، بروید و از یوسف و برادرش جسنجو کنید»
۱۴۹	باب ۴۵
۱۴۹	علت آن که یعقوب بوی یوسف را از فاصله ده روز استشمام کرد
۱۵۱	باب ۴۶
۱۵۱	علت آن که یوسف بدون درنگ به برادرانش گفت «امروز بر شما سرزنی نیست»
۱۵۵	باب ۴۷
۱۵۵	علت آن که از نسل یوسف کسی به پیامبری نرسید
۱۵۷	باب ۴۸
۱۵۷	علت آن که یوسف با زلیخا ازدواج کرد
۱۵۷	باب ۴۹
۱۵۷	علت نامیده شدن موسی علیه السلام به موسی
۱۵۹	باب ۵۰
۱۵۹	علت آن که خداوند موسی را برای سخن گفتن برگزید و نه دیگران را
۱۶۱	باب ۵۱
۱۶۱	علت آن که خداوند موسی را خادم شعیب قرار داد
۱۶۱	باب ۵۲
۱۶۱	علت آن که فرعون موسی را نکشت
۱۶۳	باب ۵۳

- ۱۶۳ ..... علت آن که خداوند عزوجل فرعون را غرق کرد
- باب ۵۴ ..... ۱۶۷
- ۱۶۷ ..... علت نامیده شدن خضر به خضر و علت کارهای او که موسی را به خشم آورد
- باب ۵۵ ..... ۱۸۵
- ۱۸۵ ..... علت آن که خداوند هنگامی که با موسی سخن گفت
- باب ۵۶ ..... ۱۸۷
- ۱۸۷ ..... علت آن که خدا به موسی و هارون گفت: «به سوی فرعون بروید»
- باب ۵۷ ..... ۱۸۹
- ۱۸۹ ..... علت نامیده شدن کوهی که موسی هنگام سخن گفتن با خدا بر آن بود به طور سیناء!
- باب ۵۸ ..... ۱۸۹
- ۱۸۹ ..... علت آن که هارون به موسی علیها السلام گفت:
- باب ۵۹ ..... ۱۹۳
- ۱۹۳ ..... علت آن که صید در روز شنبه بر یهودیان حرام شد
- باب ۶۰ ..... ۱۹۳
- ۱۹۳ ..... علت آن که فرعون ذی الاوتاد [صاحب میخ ها] نامیده شد
- باب ۶۱ ..... ۱۹۵
- ۱۹۵ ..... علت آن که موسی آرزوی مرگ کرد و علت آن که قبرش نامعلوم است
- باب ۶۲ ..... ۱۹۷
- ۱۹۷ ..... علت آن که سلیمان گفت: «پروندگان را، مرا ببخش»
- باب ۶۳ ..... ۲۰۱
- ۲۰۱ ..... علت آن که اسم سلیمان یک حرف از اسم پدرش داوود بیشتر داشت
- باب ۶۴ ..... ۲۰۳
- ۲۰۳ ..... علت آن که هر جا موریانه باشد [زمین] آب و گل [و نمناک] است
- باب ۶۵ ..... ۲۰۹
- ۲۰۹ ..... علت مبتلا شدن ایوب نبی [به بلا]
- باب ۶۶ ..... ۲۱۳
- ۲۱۳ ..... علت آن که خداوند عزوجل عذاب را از قوم یونس بازگرداند
- باب ۶۷ ..... ۲۱۵
- ۲۱۵ ..... علت نامیده اسماعیل بن حزقیل به صادق الوعد [خوش وعده]
- باب ۶۸ ..... ۲۱۷
- ۲۱۷ ..... علت آن که [کلمه] ناس (مردم) افراد بیش تری را در بر می گیرد
- باب ۶۹ ..... ۲۱۹
- ۲۱۹ ..... علت آن که نصرانیان در شب ولادت مسیح آتش روشن کرده
- باب ۷۰ ..... ۲۱۹
- ۲۱۹ ..... علت آن که پیامبر هنگام تولد همانند عیسی دهان به حکمت نگشود
- باب ۷۱ ..... ۲۲۱
- ۲۲۱ ..... علت آن که کفار زکریا را کشتند

باب ۷۲.....	۲۲۳
علت نامیده شدن حواریون به حواریون و نصاری به نصاری	۲۲۳
باب ۷۳.....	۲۲۳
علت آن که زدن کودکان به خاطر گریه کردنشان جایز نیست.....	۲۲۳
باب ۷۴.....	۲۲۵
علت خشک شدن اشک ها و قساوت قلب ها و فراموش کردن گناه ها	۲۲۵
باب ۷۵.....	۲۲۵
علت نامتناسب و زشت بودن خلقت بعضی.....	۲۲۵
باب ۷۶.....	۲۲۵
علت آن که آفات بدنی در نیازمندان بیش تر است	۲۲۵
باب ۷۷.....	۲۲۷
علت به دنیا آمدن مؤمن از کافر و کافر از مؤمن	۲۲۷
باب ۷۸.....	۲۳۱
علت گناه کردن و سبب قبولی توبه	۲۳۱
باب ۷۹.....	۲۳۱
علت وقوع دوستی و ناسازگاری بین مردم	۲۳۱
باب ۸۰.....	۲۳۵
علت آن که در مؤمنین [شیعیان] قند مزاجی هست و در مخالفین ایشان نیست	۲۳۵
باب ۸۱.....	۲۳۷
علت تلخی در گوش ها و شیرینی در لب ها و شوری در چشم ها و خنکی در بینی	۲۳۷
باب ۸۲.....	۲۵۵
علت آن که مردم با آن که عقل دارند [زیاد] نمی دانند.....	۲۵۵
باب ۸۳.....	۲۵۷
علت آن که خداوند عزوجل روزی ساده لوحان [احمقان] را وسعت داده است	۲۵۷
باب ۸۴.....	۲۵۷
علت آن که انسان گاه بی جهت غمگین و محزون می شود	۲۵۷
باب ۸۵.....	۲۶۱
علت فراموشی و یادآوری و جهت شبیه شدن انسان به عموها و دایی هایش	۲۶۱
باب ۸۶.....	۲۷۱
علت آن که عقل در میان بسیاری از مردم یکسان است	۲۷۱
باب ۸۷.....	۲۷۳
علت های آفرینش اعضاء و جوارح گوناگون در بدن انسان	۲۷۳
باب ۸۸.....	۲۸۱
علت اینکه احمق، مغبوض ترین موجود نزد خداوند است	۲۸۱
باب ۸۹.....	۲۸۳
علت آن که در کف دست مو نمی روید ولی در پشت دست مو هست	۲۸۳
باب ۹۰.....	۲۸۳

۲۸۳	علت آن که احوالپرسی بین مردم
۲۸۵	باب ۹۱
۲۸۵	علت سرعت فهم و کند بودن آن [مردم]
۲۸۷	باب ۹۲
۲۸۷	علت خوش رفتاری و بد رفتاری
۲۸۷	باب ۹۳
۲۸۷	علت آن که جایز نیست که مرد به فرزندش بگوید:
۲۸۷	باب ۹۴
۲۸۷	علت آن که پدران طوری فرزندان خود را دوست داشته
۲۸۹	باب ۹۵
۲۸۹	علت سفیدی مو و آغاز آن
۲۸۹	باب ۹۶
۲۸۹	علت طبیعت ها و شهوت ها و دلبستگی ها [در انسان]
۳۲۵	باب ۹۷
۳۲۵	علت شناخت و انکار [خداوند]
۳۲۹	باب ۹۸
۳۲۹	علت آن که خداوند از نظر مردم پنهان است
۳۳۱	باب ۹۹
۳۳۱	علت اثبات پیامبران صلی الله علیهم و علت اختلاف معجزات ایشان
۳۳۷	باب صد
۳۳۷	علت معجزه [داشتن انبیاء و امامان]:
۳۳۹	باب ۱۰۱
۳۳۹	علت نامیده شدن پیامبران اولوالعزم به اولوالعزم
۳۴۱	باب ۱۰۲
۳۴۱	علت آن که خداوند امر به اطاعت رسولان و امامان علیهم السلام کرده است
۳۴۱	باب ۱۰۳
۳۴۱	علت احتیاج به پیامبر و امام:
۳۴۳	باب ۱۰۴
۳۴۳	علت اینکه پیامبر برترین انبیاء است
۳۴۳	باب ۱۰۵
۳۴۳	علت امی نامیده شدن پیامبر ﷺ
۳۴۹	باب ۱۰۶
۳۴۹	علت نامیده شدن پیامبر به محمد و احمد و ابوالقاسم و بشیر و نذیر
۳۵۵	باب ۱۰۷
۳۵۵	علت عدم تردید در قرآن
۳۵۷	باب ۱۰۸
۳۵۷	علت سلام کردن پیامبر بر کودکان

باب ۱۰۹.....	۳۵۹
علت آن که پیامبر، یتیم نامیده شد.....	۳۵۹
باب ۱۱۰.....	۳۵۹
علت آن که خداوند پیامبرش را یتیم قرار داد.....	۳۵۹
باب ۱۱۱.....	۳۶۱
علت آن که برای رسول خدا پسری باقی نماند.....	۳۶۱
باب ۱۱۲.....	۳۶۱
علت معراج.....	۳۶۱
باب ۱۱۳.....	۳۶۳
علت آن که پیامبر از خداوند در خواست تخفیف از پنجاه نماز را نکرد.....	۳۶۳
باب ۱۱۴.....	۳۶۷
علت آن که پیامبر ﷺ عقیل را به دو جهت دوست می داشت.....	۳۶۷
باب ۱۱۵.....	۳۶۷
علت آن که رسول خدا دستهای گوسفند را بیش از سایر اعضای آن دوست می داشت.....	۳۶۷
باب ۱۱۶.....	۳۶۹
علت آن که بزرگواران نزد خداوند محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین نامیده شده اند.....	۳۶۹
باب ۱۱۷.....	۳۸۳
علت واجب شدن محبت خدا و رسول او و اهل بیت پیامبر صلوات الله علیهم بر مردم.....	۳۸۳
باب ۱۱۸.....	۳۸۵
علت عشق باطل.....	۳۸۵
باب ۱۱۹.....	۳۸۵
علت آن که باید دوستی و دشمنی در راه خدا باشد و لزوم دوستی دوستان خدا.....	۳۸۵
باب ۱۲۰.....	۳۸۷
علت آن که دوست داشتن اهل بیت دلیل پاکی ولادت [حلال زادگی] او.....	۳۸۷
باب ۱۲۱.....	۳۹۷
علت آن که مردم با آن که برتری علی را می دانستند او را رها کرده و به غیر او روی آوردند.....	۳۹۷
باب ۱۲۲.....	۴۰۱
علت آن که امیرالمؤمنین با مخالفان [خود] جنگ نکرد.....	۴۰۱
باب ۱۲۳.....	۴۲۱
علت آن که امیرالمؤمنین با مردم بصره جنگ نمود اما اموالشان را به غنیمت نگرفت.....	۴۲۱
باب ۱۲۴.....	۴۲۳
علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام وقتی به حکومت رسید فدک را نگرفت.....	۴۲۳
باب ۱۲۵.....	۴۲۵
علت اینکه پیامبر خدا کنیه امیرالمؤمنین را ابو تراب قرار داد.....	۴۲۵
باب ۱۲۶.....	۴۲۹
علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام چهار انگشت به دست می نمود.....	۴۲۹
باب ۱۲۷.....	۴۲۹

- ۴۲۹ ..... علت آن که امیر المؤمنین به دست راست انگشتر می نمود.
 ۴۳۳ ..... باب ۱۲۸ ..... علت مو نداشتن جلوسر امیر المؤمنین و علت نامیده شدن حضرت به بزرگ شکم.
 ۴۳۳ ..... باب ۱۲۹ ..... علت نامیده شدن علی به امیر المؤمنین و نامیده شدن شمشیرش به ذوالفقار و نامیده شدن حضرت امام زمان «عج» به قائم و مهدی.
 ۴۳۵ ..... باب ۱۳۰ ..... علت آن که علی بن ابیطالب علیه السلام تقسیم کننده بهشت و جهنم است.
 ۴۳۹ ..... باب ۱۳۱ ..... علت آن که رسول خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را وصی خود قرار داد نه دیگری را.
 ۴۵۱ ..... باب ۱۳۲ ..... علت تربیت پیامبر صلی الله علیه و آله امیر المؤمنین را.
 ۴۵۹ ..... باب ۱۳۳ ..... علت آن که فقط علی بن ابیطالب علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله ارث برد نه دیگری.
 ۴۶۱ ..... باب ۱۳۴ ..... علت آن که امیر المؤمنین علیه السلام وارد شوری شد.
 ۴۶۳ ..... باب ۱۳۵ ..... علت آن که بعضی از امامان با شمشیر خروج نموده و بعضی در خانه ایشان مانده.
 ۴۶۵ ..... باب ۱۳۶ ..... علت آن که پیامبر صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام دو سهم از غنائم داد.
 ۴۶۷ ..... باب ۱۳۷ ..... علت آن که علی بن ابیطالب اولین کسی است که وارد بهشت می شود.
 ۴۶۹ ..... باب ۱۳۸ ..... علت آن که امیر المؤمنین خضاب نمی کرد.
 ۴۶۹ ..... باب ۱۳۹ ..... علت آن که امیر المؤمنین علیه السلام طاقت نداشت رسول خدا صلی الله علیه و آله را به هنگام انداختن بت ها از سقف کعبه بلند کند.
 ۴۷۱ ..... باب ۱۴۰ ..... علت آن که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: هر کس به من بشارت تمام شدن ماه آذار را بدهد، اهل بهشت است.
 ۴۷۷ ..... باب ۱۴۱ ..... علت آن که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: آسمان بر کسی سایه نیفکنده و زمین کسی را بر خود حمل نکرده که راستگوتر از ابوذر باشد.
 ۴۷۷ ..... باب ۱۴۲ ..... علت نامیده شدن فاطمه علیه السلام به فاطمه.
 ۴۸۳ ..... باب ۱۴۳ ..... علت آن که فاطمه ی زهرا علیه السلام ، زهرا نامیده شد.
 ۴۸۷ .....

باب ۱۴۴.....	۴۹۱
علت آن که فاطمه و مریم علیهما السلام بتول نامیده شدند.....	۴۹۱
باب ۱۴۵.....	۴۹۱
علت آن که فاطمه علیها السلام برای دیگران دعا می کرد نه برای خودش.....	۴۹۱
باب ۱۴۶.....	۴۹۳
علت نامیده شدن فاطمه علیها السلام به محدثه.....	۴۹۳
باب ۱۴۷.....	۴۹۵
علت آن که رسول خدا صلی الله علیه و آله فاطمه علیها السلام را بسیار می بوسید.....	۴۹۵
باب ۱۴۸.....	۴۹۷
علت آن که امیرالمؤمنین علیه السلام فاطمه علیها السلام را بعد از وفات غسل داد.....	۴۹۷
باب ۱۴۹.....	۴۹۹
علت آن که فاطمه علیها السلام شبانه دفن شد نه در روز.....	۴۹۹
باب ۱۵۰.....	۵۰۹
علت آن که پیامبر صلی الله علیه و آله آن کسی را که برای سوره ی براءت فرستاده بود بازگرداند و علی علیه السلام را به جای او فرستاد.....	۵۰۹
باب ۱۵۱.....	۵۱۳
علت آن که خالد بن ولید مأمور کشتن امیرالمؤمنین علیه السلام شد.....	۵۱۳
باب ۱۵۲.....	۵۱۷
علت اثبات امامان :.....	۵۱۷
باب ۱۵۳.....	۵۲۷
علت اینکه زمین از حجت خدا بر مخلوقاتش خالی نمی ماند.....	۵۲۷
باب ۱۵۴.....	۵۴۳
علت آن که رسول خدا صلی الله علیه و آله در تمام منازل به جز درب منزل علی علیه السلام را بست.....	۵۴۳
باب ۱۵۵.....	۵۴۷
علت آن که باید امام از نظر قبیله و نژاد و نسب شناخته شده باشد.....	۵۴۷
باب ۱۵۶.....	۵۵۳
علت آن که امامت در فرزندان امام حسین علیه السلام قرار گرفت نه امام حسن علیه السلام	۵۵۳
باب ۱۵۷.....	۵۶۵
علت آن که معرفت امامان بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله بر امت واجب است اما شناخت امامان قبل.....	۵۶۵
باب ۱۵۸.....	۵۶۵
علت آن که سیره ی امیرالمؤمنین منت نهادن و دست نگه داشتن [از قتل دشمنان] بود و سیره قائم دست گشودن [بر قتل دشمنان].....	۵۶۵
باب ۱۵۹.....	۵۶۷
علت آن که حسن بن علی علیه السلام با معاویه مصالحه کرد و با او کنار آمد و به جنگ با او نپرداخت.....	۵۶۷
باب ۱۶۰.....	۵۹۳
آنچه امام حسن علیه السلام را به صلح با معاویه واداشت و چیستی و چگونگی آن صلح.....	۵۹۳

- باب ۱۶۱ ..... ۶۰۵
 علت آن که امام حسن علیه السلام با رسول خدا صلی الله علیه و آله دفن نشد ۶۰۵
 باب ۱۶۲ ..... ۶۰۷
 علت آن که روز عاشور بزرگترین روز مصیبت شد ۶۰۷
 باب ۱۶۳ ..... ۶۱۵
 علت شتاب یاران حسین علیه السلام به سوی کشته شدن ۶۱۵
 باب ۱۶۴ ..... ۶۱۵
 علت آن که حضرت قائم علیه السلام فرزندان قاتلان حسین علیه السلام را به واسطه‌ی کارهای پدرانشان می‌کشد ۶۱۵
 باب ۱۶۵ ..... ۶۱۷
 علت حضرت علی بن الحسین علیه السلام زین العابدین نامیده شد ۶۱۷
 باب ۱۶۶ ..... ۶۲۵
 علت آنکه علی بن الحسین علیه السلام سجاد نامیده شد ۶۲۵
 باب ۱۶۷ ..... ۶۲۵
 علت آنکه علی بن الحسین علیه السلام ذوالثفتات [صاحب پینه‌ها] نامیده شد ۶۲۵
 باب ۱۶۸ ..... ۶۲۷
 علت آن که ابوجعفر محمد بن علی علیه السلام، باقر نامیده شد ۶۲۷
 باب ۱۶۹ ..... ۶۲۹
 علت آن که اباعبدالله جعفر بن محمد، صادق نامیده شد ۶۲۹
 باب ۱۷۰ ..... ۶۳۱
 علت آن که امام موسی علیه السلام، کاظم نامیده شد ۶۳۱
 باب ۱۷۱ ..... ۶۳۳
 علت آن که اعتقاد به توقف بر امام کاظم علیه السلام پیدا شد ۶۳۳
 باب ۱۷۲ ..... ۶۳۵
 علت آن که حضرت علی بن موسی علیه السلام، رضا نامیده شد ۶۳۵
 باب ۱۷۳ ..... ۶۳۷
 علت آن که امام رضا علیه السلام ولایت عهدی مأمون را نپذیرفت ۶۳۷
 باب ۱۷۴ ..... ۶۴۳
 علت آن که مأمون امام رضا علیه السلام را با اسم به شهادت رساند ۶۴۳
 باب ۱۷۵ ..... ۶۴۷
 علت آن که محمد بن علی بن موسی علیه السلام، تقی و علی بن محمد بن علی بن موسی علیه السلام تقی نامیده شدند ۶۴۷
 باب ۱۷۶ ..... ۶۴۷
 علت آن که علی بن محمد و حسن بن علی، عسکریین نامیده شدند ۶۴۷
 باب ۱۷۷ ..... ۶۴۹
 علت آن که خداوند انبیاء و ائمه علیهم السلام را در همه‌ی حالاتشان پیروز قرار نداد ۶۴۹
 باب ۱۷۸ ..... ۶۵۳

۶۵۳	.....	علت دشمنی بنی امیه با بنی هاشم
۶۵۳	.....	باب ۱۷۹
۶۵۳	.....	علت غیبت [امام زمان (عج)]
۶۶۱	.....	باب ۱۸۰
۶۶۱	.....	علت برطرف کردن خداوند [عذاب را] از اهل معصیت
۶۶۱	.....	باب ۱۸۱
۶۶۱	.....	علت پدید آمدن زمستان و تابستان
۶۶۳	.....	باب ۱۸۲
۶۶۳	.....	علت های قوانین و اصول اسلام
۷۴۱	.....	باب ۱۸۳
۷۴۱	.....	علت مدفوع و تعفن آن
۷۴۱	.....	باب ۱۸۴
۷۴۱	.....	علت نگاه کردن انسان به پائین خود به هنگام مدفوع کردن
۷۴۵	.....	باب ۱۸۵
۷۴۵	.....	علت آن که از مدفوع کردن زیر درخت میوه دار نهی شده
۷۴۹	.....	باب ۱۸۶
۷۴۹	.....	علت اجتناب [از نجاست] ادرار
۷۴۹	.....	باب ۱۸۷
۷۴۹	.....	علت آن که نشستن طولانی در دستشویی کراهت دارد
۷۴۹	.....	باب ۱۸۸
۷۴۹	.....	علت کراهت ریختن آب برای آن که وضو می گیرد
۷۵۱	.....	باب ۱۸۹
۷۵۱	.....	علت تشریع وضو
۷۵۱	.....	باب ۱۹۰
۷۵۱	.....	علت آن که مسح بر قسمتی از سر و پا است
۷۵۳	.....	باب ۱۹۱
۷۵۳	.....	علت آن که فقط چهار عضو وضو گرفته می شود
۷۵۵	.....	باب ۱۹۲
۷۵۵	.....	علت آن که به هنگام وضو باز کردن دو چشم مستحب است
۷۵۷	.....	باب ۱۹۳
۷۵۷	.....	علت استحباب آب زدن به صورت هنگام وضو
۷۵۷	.....	باب ۱۹۴
۷۵۷	.....	علت کراهت استفاده از آبی که خورشید آن را گرم کرده است
۷۵۹	.....	باب ۱۹۵
۷۵۹	.....	علت وجوب غسل برای جنابت نه برای ادرار و مدفوع
۷۶۱	.....	باب ۱۹۶
		علت آن که هرگاه فرد از خواب بیدار شد جایز نیست پیش از شستن دست آن را داخل ظرف

۷۶۱	کند.....
۷۶۱	باب ۱۹۷.....
۷۶۱	علت آن که وضو برای آنچه از بدن خارج می شود واجب شده.....
۷۶۱	باب ۱۹۸.....
۷۶۱	علت [استحباب] وضو قبل و بعد از غذا.....
۷۶۳	باب ۱۹۹.....
۷۶۳	علت آن که با آشنان چربی خارج از دهان شسته می شود نه چربی داخل دهان.....
۷۶۳	باب ۲۰۰.....
۷۶۳	علت نهی از ادرار در آب راکد.....
۷۶۳	باب ۲۰۱.....
۷۶۳	علت جایز نبودن سخن گفتن در مستراح.....
۷۶۵	باب ۲۰۲.....
۷۶۵	علت آن که جایز است انسان در مستراح و در حال مدفوع کردن اذان و ذکر خدا بگوید.....
۷۶۷	باب ۲۰۳.....
۷۶۷	علت وجوب غسل جمعه.....
۷۶۹	باب ۲۰۴.....
۷۶۹	علت رخصت ترک غسل جمعه برای زنان در مسافرت.....
۷۷۱	باب ۲۰۵.....
۷۷۱	علت طهارت مردم با سه سنگ و علت رسم شدن طهارت با آب.....
۷۷۱	باب ۲۰۶.....
۷۷۱	علت مضمضه و استنشاق و اینکه آن دو از وضو نیستند.....
۷۷۳	باب ۲۰۷.....
۷۷۳	علت آن که شستن لباسی که در آب استنجاء افتاده واجب نیست.....
۷۷۳	باب ۲۰۸.....
۷۷۳	علت آن که مضمضه و استنشاق در غسل جنابت واجب نشده است.....
۷۷۵	باب ۲۰۹.....
۷۷۵	علت آن که مرد اگر برای جنابت قبل از ادرار کردن غسل کند.....
۷۷۵	باب ۲۱۰.....
۷۷۵	علت آن که جائز است حائض و جنب در مسجد عبور کنند اما نمی توانند در آن چیزی بگذارند.....
۷۷۷	باب ۲۱۱.....
۷۷۷	فرق آب رقیقی که از شخص سالم خارج می شود و آب رقیقی که از مریض خارج می شود... ..
۷۷۷	باب ۲۱۲.....
۷۷۷	باب نوادر.....
۷۷۹	باب ۲۱۳.....
۷۷۹	علت آن که واجب است هنگام وضو نام خدای تعالی برده شود.....
۷۷۹	باب ۲۱۴.....

۷۷۹	علت آن که اگر وضو گیرنده دست و سر را فراموش کند باید دوباره وضو بگیرد.....
۷۸۱	باب ۲۱۵.....
۷۸۱	علت حیض.....
۷۸۳	باب ۲۱۶.....
۷۸۳	علت آن که قبل از غذا ابتدا میزبان دست خود را می شوید.....
۷۸۳	باب ۲۱۷.....
۷۸۳	علت آن که ایام نفاس نفساء هجده روز است نه کمتر نه بیشتر از آن.....
۷۸۵	باب ۲۱۸.....
۷۸۵	علت آن که جایز نیست حائض خضاب کند.....
۷۸۵	باب ۲۱۹.....
۷۸۵	علت آن که زن باردار، حیض نمی بیند.....
۷۸۵	باب ۲۲۰.....
۷۸۵	آداب حمام.....
۷۸۷	باب ۲۲۱.....
۷۸۷	علت آن که رسول خدا ﷺ امر به مسواک با هر نماز نفرمودند.....
۷۸۹	باب ۲۲۲.....
۷۸۹	علت آن که در وقت بیدار شدن برای نماز شب مسواک مستحب است.....
۷۸۹	باب ۲۲۳.....
۷۸۹	علت آن که وقتی زنان پیغمبر ﷺ غسل جنابت می کردند زردی عطر را بر بدنهایشان باقی می گذاردند.....
۷۸۹	باب ۲۲۴.....
۷۸۹	علت آن که حائض فقط روزه را قضا می کند نه نماز را.....
۷۹۱	باب ۲۲۵.....
۷۹۱	علت آن که لباس از شیر و ادرا در دختر بچه شسته می شود.....
۷۹۱	باب ۲۲۶.....
۷۹۱	علت آن که شستن خون داخل بینی پس از خونریزی واجب نیست.....
۷۹۱	باب ۲۲۷.....
۷۹۱	علت آن که طایفه آزد از همه ی مردم دهانشان خوشبو تر است.....
۷۹۳	باب ۲۲۸.....
۷۹۳	علت آن که امام صادق دو سال [قبل از شهادت] مسواک را ترک کرد.....
۷۹۳	باب ۲۲۹.....
۷۹۳	علت آن که تمام بدن حائض پاک است مگر مکان حیض.....
۷۹۳	باب ۲۳۰.....
۷۹۳	علت آن که مستحب است انسان در هر حال با وضو باشد.....
۷۹۵	باب ۲۳۱.....
۷۹۵	علت آن که مذی و ودی وضو را باطل نمی کنند.....
۷۹۷	باب ۲۳۲.....

- ۷۹۷ ..... علت آن که اهل کتاب مردگانشان را به شام می برند
- باب ۲۳۳ ..... ۷۹۷
- ۷۹۷ ..... علت آن که تب یک شب کفارهی یک سال [گناه] است
- باب ۲۳۴ ..... ۷۹۹
- ۷۹۹ ..... علت روبه قبله کردن میت
- باب ۲۳۵ ..... ۷۹۹
- ۷۹۹ ..... علت آسان و سخت جان دادن مؤمن و کافر
- باب ۲۳۶ ..... ۸۰۳
- ۸۰۳ ..... علت جایز نبودن حضور شخص جنب و حائض به هنگام تلقین میت
- باب ۲۳۷ ..... ۸۰۳
- ۸۰۳ ..... علت بوگرفتن بدن بعد از خروج روح و علت آرامش بعد از مصیبت و علت کرم افتادن خورده‌نی‌ها
- باب ۲۳۸ ..... ۸۰۵
- ۸۰۵ ..... علت غسل میت و علت آن که کسی که او را غسل داده باید غسل کند و علت نماز بر میت
- باب ۲۳۹ ..... ۸۰۹
- ۸۰۹ ..... علت آن که صورت میت در دفن روبه قبله قرار داده می شود
- باب ۲۴۰ ..... ۸۰۹
- ۸۰۹ ..... علت آن که سزاوار است اولیای میت برادران [دینی] او را خبر کنند
- باب ۲۴۱ ..... ۸۱۱
- ۸۱۱ ..... علت استحباب نیکو قرار دادن کفن مردگان
- باب ۲۴۲ ..... ۸۱۱
- ۸۱۱ ..... علت آن که وزن کافور میت سیزده درهم و یک سوم درهم است
- باب ۲۴۳ ..... ۸۱۱
- ۸۱۱ ..... علت گذاشتن جریده برای میت
- باب ۲۴۴ ..... ۸۱۳
- ۸۱۳ ..... علت پنج تکبیر گفتن بر میت
- باب ۲۴۵ ..... ۸۱۵
- ۸۱۵ ..... علت آن که مخالفین چهار تکبیر بر میت می گویند
- باب ۲۴۶ ..... ۸۱۷
- ۸۱۷ ..... علت کراهت راه رفتن جلو جنازه‌ی مخالف
- باب ۲۴۷ ..... ۸۱۹
- ۸۱۹ ..... علت نهی از خاک ریختن بر قبور ارحام
- باب ۲۴۸ ..... ۸۱۹
- ۸۱۹ ..... علت آن که قبر را چهار گوش درست می کنند
- باب ۲۴۹ ..... ۸۱۹
- ۸۱۹ ..... علت آن که وارد شدن به قبر با کفش مکروه است
- باب ۲۵۰ ..... ۸۲۱

۸۲۱	علت آن که هرگاه میت و جنب جمع شوند، جنب غسل می‌کند و غسل میت ترک می‌شود...
۸۲۱	باب ۲۵۱.....
۸۲۱	علت آن که نباید میت را ناگهان وارد قبر کرد.....
۸۲۳	باب ۲۵۲.....
۸۲۳	علت آن که بهترین صف در نماز، صف اول است و در نماز میت صف آخر.....
۸۲۳	باب ۲۵۳.....
۸۲۳	علت آن که چشم میت به هنگام مرگش اشک می‌ریزد.....
۸۲۵	باب ۲۵۴.....
۸۲۵	علت آن که سزاوار است مصیبت زده ردا نباشد.....
۸۲۵	باب ۲۵۵.....
۸۲۵	علت پاشیدن آب بر قبر.....
۸۲۷	باب ۲۵۶.....
۸۲۷	علت آن که جایز نیست میت را تنها بگذارند.....
۸۲۷	باب ۲۵۷.....
۸۲۷	علت آن که مستحب است ولی میت بعد از رفتن مردم بماند و تلقین بخواند.....
۸۲۷	باب ۲۵۸.....
۸۲۷	علت آن که کفن‌ها بخور [عطر] داده نمی‌شوند.....
۸۲۹	باب ۲۵۹.....
۸۲۹	علت آن که انسان در سرزمینی به دنیا می‌آید و در جای دیگر از دنیا می‌رود.....
۸۲۹	باب ۲۶۰.....
۸۲۹	علت آن که نباید مرگ مؤمن را کتمان کرد.....
۸۲۹	باب ۲۶۱.....
۸۲۹	علت آن که انسان به هنگام خروج روح از بدن درد حسی می‌کند.....
۸۳۱	باب ۲۶۲.....
۸۳۱	علت عذاب قبر.....
۸۳۳	پایان جلد اول.....